

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет економіки та менеджменту
Кафедра менеджменту

Робоча програма (силабус) освітнього компонента

ОК 8. Організація і методика проведення навчальних занять

(обов'язковий ОК)

(обов'язковий / вибіркового)

Реалізується в межах освітньо-наукової програми Екологія
(назва)

за спеціальністю 101 Екологія
(шифр, назва)

на III (освітньо-науковому) рівні вищої освіти

Суми – 2021

Розробники **Скляр І.Д., к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту**
(підпис) (прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)

Розглянуто та схвалено на затверджено на засіданні кафедри менеджменту	Протокол № 14 від 22.06.2021.
	Завідувач кафедри <u></u> Михайлов А.М. (підпис) (прізвище, ініціали)

Погоджено:

Гарант освітньої програми

І.М. Коваленко

Декан факультету, де реалізується освітня програма

І.М. Коваленко

Рецензія на робочу програму (додається) надана: В.Г. Скляр

 Г.О. Клименко

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Організація і методика проведення навчальних занять				
2.	Факультет/кафедра	Факультет ЕіМ кафедра менеджменту				
3.	Статус ОК	Обов'язковий				
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для	ОНП «Екологія», 101 Екологія				
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркового ОК)	–				
6.	Рівень НРК	8 рівень НРК				
7.	Семестр та тривалість вивчення	2 семестр, 9 тижнів				
8.	Кількість кредитів ЄКТС	3 кредити ЄКТС				
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота (заняття)			Самостійна робота	
		Лекційні	Практичні /семінарські	Лабораторні		
		денна форма	18	18		54
		заочна форма	4	4		82
10.	Мова навчання	Українська, англійська				
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Скляр І.Д., к.е.н., доцент				
11.1	Контактна інформація	Скляр І.Д., educator.cited@gmail.com , ауд. 229 головного корпусу. За консультацією можна звернутися щовівторка з 12.00 до 13.00.				
12.	Загальний опис освітнього компонента	Дисципліна є обов'язковою частиною підготовки докторів філософії, зокрема підготовки до викладацької діяльності, зокрема в галузі екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування. В основу дисципліни покладено вимоги Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості у європейському просторі вищої освіти (ESG, 2015), сучасні педагогічні концепції (студентоцентрованого навчання, компетентісного підходу). Дисципліна сформована з урахуванням досвіду участі у міжнародних освітніх проектах (TEMPUS project, "ALIGN")				
13.	Мета освітнього компонента	Метою дисципліни є розвиток у здобувачів, викладацьких компетентностей для реалізації підходів до викладання та навчання, що відповідають компетентісному підходу та принципу студентоцентризму.				
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Дисципліна є передумовою для ОК 13 «Педагогічна практика».				

15.	Політика академічної доброчесності	У разі, якщо здобувач здає роботу іншого здобувача як свою власну, така робота анулюється і виконується повторно. У разі списування – повторне складання відповідного завдання. У разі використання текстових запозичень без належного цитування (академічний плагіат) - робота анулюється.
16.	Посилання на Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=4775

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента здобувач очікувано буде здатен	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК			Як оцінюється ДРН
	ПР08 Спілкуватися, у тому числі іноземною мовою, в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою, особами, що навчаються, та громадськістю в галузі екології, охорони довкілля та оптимізації природокористування.	ПР09 Доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, результати власних наукових досліджень, обґрунтування і висновки як у усній так і письмовій формі для різної аудиторії, як на національному так і на міжнародному рівні.	ПР10 Застосовувати сучасні технології (у т. ч. інформаційні) у науковій та науково-педагогічній і еколого-просвітницькій діяльності.	
ДРН 1. Досліджувати та обговорювати питання, пов'язані з навчанням та викладанням у контексті спеціальності «Екологія», враховуючи тенденції розвитку європейського простору вищої освіти, механізми імплементації Національної рамки кваліфікацій, стандартів вищої освіти, студентоцентрованого навчання, наступності освіти, навчання упродовж життя	X	X		1. Аналітичний огляд з презентацією 2. Письмовий екзамен (тест множинного вибору та короткі відповіді)
ДРН 2. Застосовувати підхід, що базується на результатах навчання під час розроблення освітніх програм/компонентів відповідно до Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості у Європейському просторі вищої освіти.			X	1. Проект програми освітнього компонента
ДРН 3. Розробити ефективну стратегію навчання-викладання та оцінювання відповідно до принципу конструктивного узгодження, поєднуючи поточні дослідження щодо навчання, викладання, оцінювання із власним досвідом як викладача і як студента в галузі екології,			X	1. Проект програми освітнього компонента.+ взаємне оцінювання* 2. Письмовий екзамен

охорони довкілля та збалансованого природокористування.				
ДРН 4. Обирати методи групової роботи осіб, що навчаються, у різних навчальних середовищах, здійснювати критичну рефлексію, мотивувати до навчання, надавати зворотний зв'язок (інструкції, рекомендації, ідеї тощо).		X	X	1. Симуляція, взаємне оцінювання
ДРН 5. Інтерпретувати та застосовувати принцип доброчесності в тому числі у вирішенні етичних дилем у навчанні, дослідженнях, поєднати власний набір цінностей з принципами етики викладача		X	X	1. Симуляція, взаємне оцінювання

* - здобувачі здійснюють рецензування програми

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу								Рекомендована література
	Аудиторна робота						Самостійна робота		
	Лк		П.з / семін. з		Лаб. з.		денна	заоч.	
	денна	заоч.	денна	заоч.	денна	заоч.			
Тема 1. Розвиток сучасного простору вищої освіти: національний та міжнародний контекст. Особливості процесу навчання у сучасному інформаційному середовищі, в т. ч. за спеціальністю «Екологія». Процес трансформації європейського простору вищої освіти. Зміна контексту вищої освіти. Рамки кваліфікацій та наступність освіти. Якість вищої освіти. Стандарти та рекомендації щодо забезпечення якості у Європейському просторі вищої освіти. Студентоцентроване навчання.	4	-	2	-	-	-	10	16	[3-5] [6-9]
Тема 2. Підхід, що базується на результатах навчання (компетентнісний підхід). Поняття результатів навчання та компетентностей. Таксономія Блума. Структурована таксономія спостережуваних результатів навчання (Structured Observed Learning Outcomes – SOLO taxonomy).	4	2	4	2	-	-	12	16	[1-3] [18, 20, 21, 28]
Тема 3. Освітня програма у вищій освіті: розроблення, реалізація, моніторинг, періодичний перегляд. Поняття та види освітніх програм. Міжнародна стандартна класифікація освіти (МСКО). Принцип конструктивного узгодження у плануванні освітніх компонентів. Зв'язок у ланцюгу «навчання – викладання – оцінювання». Моніторинг та періодичний перегляд освітніх програм. Стандарти вищої освіти.	4	-	4	-	-	-	12	20	[1-5]
Тема 4. Навчання-викладання-оцінювання: роль у ефективному навчанні. Методи навчання,	4	2	6	2	-	-	14	20	[18] [1-3]

викладання: принципи формування ефективної навчальної стратегії. Поняття оцінювання навчальних результатів студентів. Роль оцінювання у сучасній вищій освіті. Вимоги ESG до системи оцінювання. Види оцінювання: оцінювання навчання, оцінювання для навчання, оцінювання як навчання (формативне, сумативне, самооцінювання). Роль викладача у оцінюванні. Типи оцінювання: діагностичне, нормативне, синоптичне, об'єктивне, за критеріями. Принципи розроблення стратегії оцінювання. Оцінювання, сфокусоване на програмі (Programme Focused Assessment – PFA). Методи викладання та навчання у різних освітніх середовищах.									
Тема 5. Етичні принципи викладання у вищій освіті. Академічна доброчесність та механізми її забезпечення. Етичні принципи викладання в університеті.	2	-	2	-	-	6	10	[22-27]	
Всього	18	4	18	4	-	54	82		

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять</u> , консультацій)	К-сть годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)	К-сть годин
ДРН 1. Досліджувати та обговорювати питання, пов'язані з навчанням та викладанням у контексті спеціальності «Екологія», враховуючи тенденції розвитку європейського простору вищої освіти, механізми імплементації Національної рамки кваліфікацій, стандартів вищої освіти, студентоцентрованого навчання, наступності освіти, навчання упродовж життя	Перевернутий клас, лекція-презентація групова дискусія, метод кейсів (case study)	8	Персоналізоване навчання Читання (опрацювання теоретичного матеріалу) Дослідження та аналітичний огляд проблеми, пов'язаної, з навчанням-викладанням (на вибір здобувача)	10
ДРН 2. Застосовувати підхід, що базується на результатах навчання під час розроблення освітніх програм/компонентів відповідно до Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості у Європейському просторі вищої освіти.	Лекція-презентація, Метод кейсів (case study) Навчання через дію Консультації викладача	8	Читання (опрацювання теоретичного матеріалу) Проект програми освітнього компонента (індивідуально) Рецензування програми освітнього компонента	12
ДРН 3. Розробити ефективну стратегію навчання-викладання та оцінювання відповідно до принципу конструктивного узгодження, поєднуючи поточні дослідження щодо навчання, викладання, оцінювання із власним досвідом як викладача і як студента в галузі екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.	Мультимедійна лекція Консультації викладача Метод кейсів (case study) у поєднанні з методом «мозаїки». Консультації викладача	8	Читання (опрацювання теоретичного матеріалу) Проект програми освітнього компонента (індивідуально) Рецензування програми освітнього компонента	12
ДРН 4. Обирати методи групової роботи осіб, що навчаються, у різних навчальних середовищах, здійснювати	Лекція-дискусія Метод кейсів Симуляція, групова робота	8	Читання (опрацювання теоретичного матеріалу) Навчання через дослідження	12

критичну рефлексію, мотивувати до навчання, надавати зворотний зв'язок (інструкції, рекомендації, ідеї тощо).	Консультації викладача Взаємне навчання (peer to peer learning)			
ДРН 5. Інтерпретувати та застосовувати принцип доброчесності в тому числі у вирішенні етичних дилем у навчанні, дослідженнях, поєднати власний набір цінностей з принципами етики викладача	Лекція-дискусія Метод кейсів (case study) «Світове кафе» Симуляція, взаємне навчання (peer to peer learning)	4	Читання (опрацювання теоретичного матеріалу)	8

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Діагностичне оцінювання – тестування здобувачів щодо розуміння положень Закону України «Про вищу освіту», Стандартів та рекомендацій щодо забезпечення якості у європейському просторі вищої освіти, Національної рамки кваліфікацій.

5.2. СУМАТИВНЕ ОЦІНЮВАННЯ

5.2.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання з дисципліни передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Аналітичний огляд за обраною темою* з презентацією	20 балів / 20%	8-й тиждень
2.	Проект програми освітнього компонента	35 балів / 35%	12-й тиждень
3.	Симуляція, взаємне оцінювання	15 балів / 15%	9-й тиждень
4.	Письмовий екзамен (тест множинного вибору та короткі відповіді)	30 балів / 30 %	14/15-й тиждень (за розкладом)
	Всього	100 балів	

* Перелік рекомендованих тем для дослідження актуальних проблем розвитку вищої освіти в аналітичному огляді:

1. Студентоцентроване навчання у сучасній вищій освіті.
2. Стандарти освіти на національному та міжнародному рівнях.
3. Віртуальне освітнє середовище: особливості, переваги та недоліки.
4. Навчання упродовж життя: чому це важливо?
5. Прогнозування ринку праці та потреб у кваліфікаціях в Європі та Україні.
6. Ефективні методи взаємодії зі стейкхолдерами освіти.
7. Оцінювання чи контроль: що має робити викладач ЗВО?
8. Підхід, що базується на результатах навчання у вищій освіті.
9. Вища освіта та навички працевлаштування: чи є відповідність?
10. Оцінювання навчання VS оцінювання для навчання.
11. Таксономія Блума: як формулюємо результати навчання?
12. Нові підходи в оцінюванні результатів навчання.
13. Оцінювання у вищій освіті: еволюція підходів
- 14.

5.2.2. Критерії оцінювання

<i>Аналітичний</i>	<i><12 балів</i>	<i>12-15 балів</i>	<i>15-17 балів</i>	<i>18-20 балів</i>
<i>огляд з презентацією</i>	незначна обізнаність щодо проблеми, наведено короткий опис. Не демонструє самостійного мислення щодо обраної теми.	Наведено більшою мірою опис проблеми (без аналізу) недостатнє обґрунтування основних моментів, не достатньо послідовна аргументація, презентація відсутня або подана поверхнево. Опрацьована лише література, що рекомендована викладачем.	Продемонстровано розуміння, глибину та / або деталізацію проблеми; основні проблемні аспекти обґрунтовані, аргументи є послідовними; вивчаються різні точки зору, презентація є змістовною, послідовно. Опрацьована література лише рекомендована викладачем	Досить глибоко та / або детально розкрита проблема, проаналізовані різні погляди на проблему; всі основні моменти викладені, аргументи послідовні та вагомі; аналізуються різні точки зору, наводяться власні пропозиції.
<i>Проект програми освітнього компонента із взаємним оцінюванням</i>	<i><21 балів</i> Не всі складові програми розроблено та/або інформація подана неструктуровано, немає розуміння логічної структури освітнього компонента, результати представлено у невідповідному форматі.	<i>21-25 балів</i> Наявні усі складові без детального обґрунтування. Результати навчання не завжди сформулювало відповідно до принципу SMART, інформація щодо методів навчання викладання не структуровано, не продемонстровано відповідність принципу конструктивного узгодження. Проект програми подано у відповідному форматі.	<i>26-31 балів</i> Результати навчання сформовано відповідно до принципу SMSRT, узгоджено з методами викладання, навчання та оцінюванням. Результати представлено у відповідному форматі.	<i>32-35 балів</i> Результати навчання сформовано відповідно до принципу SMART, узгоджено з методами викладання, навчання та оцінюванням. Програма сформована на основі бенчмаркінгу, містить інноваційні практики викладання та навчання, що є результатом досліджень здобувача. Результати представлено у відповідному форматі..
<i>Симуляція + взаємне оцінювання</i>	<i><9 балів</i> Здобувачі не беруть участь у груповому обговоренні, на надають зворотній зв'язок, не висловлюють думку	<i>9-11 балів</i> Здобувачі беруть участь у груповому обговоренні, Зворотній зв'язок не структурований, не надано рекомендацій.	<i>12-13 балів</i> Здобувачі беруть участь у симуляції, ґрунтовно формують рекомендації та пропозиції. Під час оцінювання колег надано	<i>14-15 балів</i> Здобувачі беруть участь у симуляції, ґрунтовно формують рекомендації та пропозиції. Під час оцінювання колег надано оцінювання чітко відповідно до критеріїв.

	щодо проблеми на виступи інших.	Під час оцінювання колег надано оцінювання не відповідно до критеріїв.	оцінювання чітко відповідно до критеріїв.	
Письмовий екзамен	<i><18 балів</i>	<i>18-22 балів</i>	<i>23-26 балів</i>	<i>27-30 балів</i>
	<60% правильних відповідей, проблемні завдання не виконано	60-74 % правильних відповідей, проблемні завдання виконано частково	75-89 % правильних відповідей, проблемні завдання виконано з незначними неточностями.	90-100 % правильних відповідей, проблемні завдання виконано з повними аргументованими відповідями.

5.3. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Усний зворотний зв'язок на аналітичний огляд та презентацію	після презентації
2	1) Усний зворотний зв'язок від викладача під час роботи над проєктом програми, 2) письмовий зворотний зв'язок на проєкт програми від викладача і від колег здобувачів	1) протягом занять, 2) протягом 2 тижнів після складання
3	Письмовий тест з елементами проблемних завдань	9-й тиждень
4	Усний зворотній зв'язок від викладача та студентів після симуляції	під час занять

В межах дисципліни передбачено **взаємне оцінювання (peer to peer assessment)** як елемент формативного оцінювання (після презентації аналітичного огляду, а також рецензування проєкту програми освітнього компонента) та сумативного оцінювання – з 35 балів за проєкт освітнього компонента 25 балів має можливість поставити викладач, 10 балів – здобувач-рецензент. Такий підхід дозволяє розвинути у здобувачів навички оцінювання, самооцінювання та відповідальності, що є критично важливим для них як для майбутніх викладачів.

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

Основна

1. Формування результатів навчання в науках про навколишнє середовище: тренінг-курс / Ю. В. Рибалко, О.В. Зазимко. – НУБІП, 2017. – Одеса: НУ «ОМА», 2017. – 50 с. https://nubip.edu.ua/sites/default/files/1._formuvannya_rezultativ_navchannya_v_naukah_pro_navkolishnie_seredovishche.pdf
2. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації / Авт.: В.М. Захарченко, В.І. Луговий, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / За ред. В.Г. Кременя. – К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – 120 с.
3. Рашкевич Ю. М. Болонський процес і нова парадигма вищої освіти: монографія / Ю.М. Рашкевич. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. – 168 с.
4. Тренінг – курс Рамки кваліфікацій: призначення, розроблення та впровадження. – Режим доступу: http://onma.edu.ua/wp-content/uploads/2017/01/QFs_Trenyng-kurs_11-11-2016.pdf
5. Вступне слово до Проекту ТЬЮНІНГ – гармонізація освітніх структур у Європі. Внесок університетів у Болонський процес. – Режим доступу: http://www.unideusto.org/tuningeu/images/stories/documents/General_Brochure_Ukrainian_version.pdf

Законодавчі та нормативні документи

6. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
7. Національна рамка кваліфікацій. Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>
8. ЄКТС – Довідник користувача 2015 р. – Режим доступу: <http://www.erasmusplus.org.ua/novyny/1161-yekts-dovidnyk-korystuvacha-2015-r-ukrainskoiu-movoiu-vzhe-dostupno.html>
9. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) Ухвалено Міністерською конференцією в Єревані, 14-15 травня 2015 р. – Режим доступу: http://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/standards-and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf
10. QF ЕНЕА 2018 (Рамка кваліфікацій ЄПВО) – http://www.ehea.info/Upload/document/ministerial_declarations/EHEAParis2018_Communique_AppendixIII_952778.pdf
11. EQF 2017 (Європейська рамка кваліфікацій) – <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ceead970-518f-11e7-a5ca-01aa75ed71a1/language-en>; <https://ec.europa.eu/ploteus/content/descriptors-page>
12. ISCED (Міжнародна стандартна класифікація освіти, МСКО) 2011 – <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf>
13. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти. Схвалено сектором вищої освіти Науково-методичної Ради Міністерства освіти і науки України, протокол від 29.03.2016 № 3. – Режим доступу: <http://edumns.org.ua/img/news/8635/Nak;http://uis.unesco.org/en/topic/international-standardclassification-education-isced-5>.
14. ISCED-F (Міжнародна стандартна класифікація освіти – Галузі, МСКО-Г) 2013 – <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standardclassification-of-education-fields-of-education-and-training-2013-detailed-field-descriptions-2015-en.pdf> MON_1254_19.pdf

Додаткова

15. Національний глосарій: вища освіта, 2014 – <http://erasmusplus.org.ua/korysna-informatsiia/korysni-materialy/category/3-materialynatsionalnoi-komandy-ekspertiv-shchodo->

- zaprovadzhennia-instrumentiv-bolonskohoprotsesu.html?start=80
16. Гриньова М. В., Кононець Н. В. Компетентнісний підхід у професійній підготовці. Електронний посібник для самостійної роботи здобувачів третього освітньо-наукового рівня (доктор філософії)
  17. Cedefop (2016). Application of learning outcomes approaches across Europe: a comparative study. Luxembourg: Publications Office. Cedefop reference series; No 105. https://www.cedefop.europa.eu/files/3074_en.pdf
  18. Guide for Busy Academics Using Learning Outcomes to Design a Course and Assess Learning <http://sweb.cityu.edu.hk/teachingandlearning/new/resources/OBTL%20Action%20Verb.pdf>
  19. Bowe Brian and Fitzmaurice Marian Guide to Writing Learning Outcomes <https://www.dit.ie/lttc/media/ditlttc/documents/Microsoft%20Word%20-%20LearningOutcomesGuide.pdf>
  20. Declan Kennedy, Áine Hyland, Norma Ryan Writing and Using Learning Outcomes: a Practical Guide https://www.fibaa.org/fileadmin/uploads/content_uploads/Writing_and_Using_Learning_Outcomes_02.pdf
  21. Accept Jonathan Deller (2019) The Ultimate Guide to Understanding Bloom's Taxonomy. Available at: <https://kodosurvey.com/blog/ultimate-guide-understanding-blooms-taxonomy#:~:text=The%20six%20levels%20of%20the%20original%20Bloom's%20taxonomy%20%2D%20Knowledge%2C%20Comprehension,for%20higher%20levels%20of%20thinking.>
  22. Стадний Є. Деякі рекомендації щодо впровадження етичних кодексів в українських вищих навчальних закладах <https://ntb.pstu.edu/images/files/rekomendazij.pdf>
  23. Heuser, B. L. & Drake, T. A., 2011. Toward Global Academic Ethics through Accountability Systems. In: Creathing the Ethical Academy. Abingdon: Routledge
  24. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності https://drive.google.com/file/d/1IJtjefmfqO1uNCn4p9cT5g6_58h0Cxq9/view
  25. Mihaylo Milovanovitch, Caroline Macready, Tinde Kovac-Cerovic, Muriel Poisson (2017) OECD Reviews of Integrity in Education: Ukraine 2017.
  26. Review of the Education Sector in Ukraine Moving. Toward Effectiveness, Equity and Efficiency (RESUME3) <http://documents1.worldbank.org/curated/en/884261568662566134/pdf/Review-of-the-Education-Sector-in-Ukraine-Moving-toward-Effectiveness-Equity-and-Efficiency-RESUME3.pdf>
  27. Рекомендації для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності. Доступно на: <https://naqa.gov.ua/>
  28. Bloom's Taxonomy: The Ultimate Guide <https://tophat.com/blog/blooms-taxonomy/>

Наукова література для аналітичного огляду

- 29) Alfieri, L., Brooks, P. J., Aldrich, N. J., & Tenenbaum, H. R. (2011). Does discovery-based instruction enhance learning? *Journal of Educational Psychology*, 103(1), 1–18.
- 30) Allen, D. O., & Webber, D. J. (2010). Attendance and exam performance at university: a case study. *Research in Post-Compulsory Education*, 15(1), 33–47. <https://doi.org/10.1080/13596740903565319>
- 31) Åsa Hirsh, Claes Nilholm, Henrik Roman, Eva Forsberg & Daniel Sundberg (2020): Reviews of teaching methods – which fundamental issues are identified?, *Education Inquiry*, DOI: 10.1080/20004508.2020.1839232
- 32) Bannigan, K., & Moores, A. (2009). A Model of Professional Thinking: Integrating Reflective Practice and Evidence Based Practice. *Canadian Journal of Occupational Therapy*, 76(5), 342–350. <https://doi.org/10.1177/000841740907600505>
- 33) Barefoot, H., Oliver, M. and Mellar, H. (2016) 'Informer choice? How the United Kingdom's key information set fails to represent pedagogy to potential students', *Quality in Higher Education*, 22(1), 3-19

- 34) Bennett, R. and Kane, S. (2014) 'Students' interpretations of the meanings of questionnaire items in the National Student Survey', *Quality in Higher Education*, 20(2), 129-164.
- 35) Biesta, G. (2015) 'What is Education For? On Good Education, Teacher Judgement, and Educational Professionalism', *European Journal of Education*, 50(1), 75-87.
- 36) Bunce, L., Baird, A. and Jones, S. E. (2016) 'The student-as-consumer approach in higher education and its effects on academic performance', *Studies in Higher Education*, 2016, 1-21.
- 37) Cheng, M. (2011) "'Transforming the learner' versus 'passing the exam': Understanding the gap between academic and student definitions of quality", *Quality in Higher Education*, 17(1), 3-17.
- 38) Cheng, M. (2017) 'Reclaiming quality in higher education: a human factor approach', *Quality in Higher Education*, 23(2), 153-167.
- 39) Dean, A. and Gibbs, P. (2015) 'Student satisfaction or happiness? A preliminary rethink of what is important in the student experience', *Quality Assurance in Education*, 23(1), 5-19.
- 40) Dochy, F., Segers, M., & Sluijsmans, D. (1999). The use of self-, peer and co-assessment in higher education: A review. *Studies in Higher Education*, 24(3), 331-350. <https://doi.org/10.1080/03075079912331379935>
- 41) Engstrom, C., & Tinto, V. (2008). Access Without Support is not Opportunity. *Change: The Magazine of Higher Learning*, 40(1), 46-50. <https://doi.org/10.3200/CHNG.40.1.46-50>
- 42) Gray, C., Swan, J. and Rodway-Dyer, S. (2014) 'Student voice and engagement: connecting through partnership', *Tertiary Education and Management*, 20(1), 57-71.
- 43) Hirsh, Å., & Nilholm, C. (2019). Reviews of teaching methods – what are the fundamental problems? Paper presented at ECER Conference, Hamburg. Retrieved from <https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/24/contribution/47337/>
- 44) Kirschner, P. A., Sweller, J., & Clark, R. E. (2006). Why minimal guidance during instruction does not work: An analysis of the failure of constructivist, discovery, problem-based, experiential, and inquiry-based teaching. *Educational Psychologist*, 41(2), 75-86.
- 45) Nair, C. S., Adams, P. and Mertova, P. (2008) 'Student Engagement: The Key to Improving Survey Response Rates', *Quality in Higher Education*, 14(3), 225-232.
- 46) Nicol, D. (2010). From monologue to dialogue: improving written feedback processes in mass higher education. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 35(5), 501-517. <https://doi.org/10.1080/02602931003786559>
- 47) Nicol, D. J., & Macfarlane-Dick, D. (2006). Formative assessment and self-regulated learning: a model and seven principles of good feedback practice. *Studies in Higher Education*, 31(2), 199-218. <https://doi.org/10.1080/03075070600572090>
- 48) Nilholm, C., & Göransson, K. (2017). What is meant by inclusion? An analysis of European and North American journal articles with high impact. *European Journal of Special Needs Education*, 32(3), 437-451
- 49) Polanin, J., Maynard, B., & Dell, N. (2017). Overviews in education research: A systematic review and analysis. I. Review of Educational Research, 87(1), 172-203.
- 50) QAA (2015) UK Quality Code for Higher Education, Part B: Assuring and Enhancing Academic Quality, Chapter B5: Student Engagement, Gloucester: Quality Assurance Agency. QAA (2017) *Taking the long view of the student voice: Analysis of student written submissions to QAA review and audit*, Gloucester: Quality Assurance Agency.
- 51) Rosa, M. J., Sarrico, C. S. and Amaral, A. (2012) 'Academics' perceptions on the purposes of quality assessment', *Quality in Higher Education*, 18(3), 349-366.

- 52) Schmidt, H. G., Rotgans, J. I., & Yew, E. H. (2011). The process of problem-based learning: what works and why: What works and why in problem-based learning. *Medical Education*, 45(8), 792–806. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2923.2011.04035.x>
- 53) Shute, V. J. (2008). Focus on formative feedback. *Review of Educational Research*, 78(1), 153–189.
- 54) Smetana, L. K., & Bell, R. L. (2012). Computer simulations to support science instruction and learning: A critical review of the literature. *International Journal of Science Education*, 34(9), 1337–1370
- 55) Tangen, R. (2014) ‘Balancing Ethics and Quality in Educational Research – the Ethical Matrix Method’, *Scandinavian Journal of Educational Research*, 58(6), 678-694
- 56) van de Pol, J., Volman, M., & Beishuizen, J. (2010). Scaffolding in teacher-student interaction: A decade of Research. *Educational Psychology Review*, 22(3), 271–296.
- 57) Wolfgramm-Foliaki, E. (2017) ‘The potential of student narratives to enhance quality in higher education’, *Quality in Higher Education*, 23(1), 53-64.

РЕЦЕНЗІЯ НА РОБОЧУ ПРОГРАМУ (СИЛАБУС)

Організація і методика проведення навчальних занять

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента гарантом або членом проєктної групи	Так	Ні	Коментар
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають передбаченим ПРН (для обов'язкових ОК)	+		
Результати навчання за освітнім компонентом дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення	+		

Член проєктної групи ОНП Екологія

В.Г. Скляр

(підпис)

(ПШ)

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента викладачем відповідної кафедри	Так	Ні	Коментар
Загальна інформація про освітній компонент є достатньою	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення	+		
Результати навчання (ДРН) стосуються компетентностей аспірантів, а не змісту дисципліни (містять знання, уміння, навички, а не теми навчальної	+		
Зміст ОК сформовано відповідно до структурно-логічної схеми	+		
Навчальна активність (методи викладання та навчання) дає змогу аспірантом досягти очікуваних результатів навчання(ДРН)	+		
Освітній компонент передбачає навчання через дослідження, що є доцільним та достатнім для відповідного рівня вищої освіти	+		
Стратегія оцінювання в межах освітнього компонента відповідає політиці Університету/факультету	+		
Передбачені методи оцінювання дозволяють оцінити ступінь досягнення результатів навчання за освітнім компонентом	+		
Навантаження аспірантів є адекватним обсягу освітнього компонента	+		
Рекомендовані навчальні ресурси є достатніми для досягнення результатів навчання (ДРН)	+		
Література є актуальною	+		
Перелік навчальних ресурсів містить необхідні для досягнення ДРН програмні продукти	+		

Рецензент (представник групи забезпечення)

Г.О. Клименко

(підпис)

(ПШ)